

Benzodiazepinai

Enrikas Etneris
enrikas.etneris@kurkl.lt
37061555446

Dr. Vaiva Gerasimavičiūtė
vaiva.gerasimaviciute@kurkl.lt
37062114076

Benzodiazepinai (BZD)

Centrinę nervų sistemą slopinantys, „raminamieji“ vaistai. Skiriami kaip pagalbinė ir **trumpalaikė (2-4 savaites trunkanti) ūmaus nerimo ar nemigos gydymo priemonė**. BZD gali būti skiriami malšinti epilepsinius traukulius (dėl raumenis atpalaiduojančio poveikio), gydant depresiją ar alkoholio abstinencijos simptomus. Dėl amnezinių ir raminančių savybių kartais skiriami prieš operacijas.

Nepageidaujamas poveikis

Dėl raumenis atpalaiduojančių ir migdančių savybių padidėja nelaimingų atsitikimų rizika vairuojant, kritimai ir kaulų lūžimai (ypač senyvo amžiaus žmonių tarpe).

Vartojant BZD ilgiau, vystosi fizinė ir psichologinė priklausomybė, vaistais pradedama piktnaudžiauti. Staigus vaisto nutraukimas gali sukelti **nutraukimo sindromą** (pasireiškia nerimu, nemiga, pykinimu, traukuliais ir kt.)

Situacija Lietuvoje

2017 m. BZD Lietuvoje suvartota 2-3 kartus daugiau nei kaimyninėse Šiaurės regiono šalyse (apie **4% gyventojų vartoja BZD kasdien**). Daugiausia vartoja moterys ir vyresni žmonės, dažniausiai išrašomi šeimos gydytojų dėl nemigos ar nerimo. Vidutinė vaisto vartojimo trukmė **Lietuvoje – 86 mėnesiai, priklausomybė nustatyta 38% BZD vartojusių pacientų**.* Depresija, nerimas ir miego sutrikimai diagnozuojami ir gydomi netinkamai, BZD „užglaistoma“ depresija.

Didelio BZD vartojimo priežastys

Interviu su ekspertais identifiкуotos perteklinio BZD suvartojimo priežastys. **Visuomenė**: vaistas, kurį vartoti „gera“; maža kaina; receptą gali išrašyti bet kuris gydytojas, nebūtina eiti pas psichologą ar psichiatrą (stigma); nežino apie ilgalaikio vartojimo pasekmes. **Gdytojai**: jaučiasi pacientų „įkaitais“; padėti nutraukti vaistą reikalauja daug laiko ir pastangų; nediagnozuojama depresija, bet gydomi pavieniai simptomai; nėra vaisto mažinimo schemų ir aiškių skyrimo rekomendacijų. **Sistema**: daugiau nei pusė BZD kompensuojami; dalis BZD išrašomi ant popierinių receptų, todėl sunku susekti individualius vartojimo įpročius; vaistai paplitę juodojoje rinkoje.

Problema

Problema - **perteklinis BZD suvartojimas Lietuvoje**.

Mūsų projektas

Gydymas medikamentais yra neišvengiama veiksmingos sveikatos sistemos dalis, tačiau kartais vaisto griebiamasi pernelyg greitai ir gerai neįvertinus su tuo susijusių rizikų. Projekto **tikslas** - parengti BZD vartojimo mažinimo **veiksmų planą** ir **kompleksinių priemonių rinkinį**, skirtą **medicinos darbuotojų ir visuomenės švietimui**.

Projekto savininkas

Sveikatos apsaugos Ministro patarėjas **Igoris Baikovskis** (igoris.baikovskis@sam.lt).

*Remiantis vienoje iš Vilniaus didžiųjų poliklinikų atlikta BZD vartojusių pacientų apklausa: Aranauskas R., Vaičiulienė L. Šeimos gydytojo pacientų, vartojančių benzodiazepinus, priklausomybės išsivystymo tendencijos. Sveikatos mokslai/ Health sciences in Eastern Europe. 2018, 28 tomas, Nr. 2, p. 95-100.